บทวิทยาการ

Original Article

เชียงใหม่ทันตแพทยสาร ปีที่ 40 ฉบับที่ 1 มกราคม–เมษายน 2562

Chiang Mai Dental Journal Vol.40 No.1 January–April 2019

ประสบการณ์และความคิดเห็นของทันตแพทย์ไทยในการให้บริการทันตกรรมแก่ผู้ประกันตน

Thai Dentists' Experience and Opinions on Dental Health Services for Insured Persons

ปิยะนารถ จาติเกตุ

สาขาวิชาทันตกรรมชุมชน คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Piyanart Chatiketu

Division of Community Dentistry, Faculty of Dentistry, Chiang Mai University

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาประสบการณ์ของทันตแพทย์ไทยในการให้บริการทันตกรรมแก่ผู้ประกันตน และความคิดเห็นต่อระบบการให้บริการและสิทธิของผู้ประกันตน รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ

วัสดุและวิธีการ: การศึกษานี้เป็นการสำรวจเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง แบบตัดขวาง ในทันตแพทย์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานพยาบาลของรัฐและเอกชนในขณะที่ศึกษา เลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยกลุ่มตัวอย่างคือสถานพยาบาลของรัฐและเอกชนใน 12 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ ปทุมธานี นนทบุรี ชลบุรี ระยอง อยุธยา สระบุรี นครราชสีมา สงขลา เชียงใหม่ และลำพูน จำนวนทั้งสิ้น 2998 แห่ง ใช้แบบสำรวจที่สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปจำนวน 7 ข้อ ประสบการณ์ในการให้บริการแก่ผู้ประกันตน และความคิดเห็นต่อระบบการให้บริการและสิทธิของผู้ประกันตน จำนวน 15 ข้อ เก็บข้อมูลโดยส่งแบบสำรวจทางไปรษณีย์ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน 2559 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์

ผลการศึกษา: แบบสำรวจได้รับการตอบกลับ 364 แห่ง (ร้อยละ 12.4) ทันตแพทย์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.2)ปฏิบัติงานอยู่ในคลินิกเอกชน และเกือบทุกคน (ร้อยละ 99.0) เคยมีประสบการณ์ในการให้บริการทันตกรรมแก่ผู้ประกันตน โดยประเภทของการให้บริการ 3 ลำดับแรกได้แก่ ขูดหินน้ำลาย (ร้อยละ 98.3) อุดฟัน (ร้อยละ 7.8) และถอนฟัน (ร้อยละ 97.2) ส่วนความคิดเห็นต่อระบบการให้บริการในประเด็นต่างๆ มีดังนี้ (1) การเข้าไปจัดบริการในสถานประกอบการ ในภาพรวม ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 67.4) โดยเฉพาะคลินิกเอกชน เนื่องจากความไม่เพียงพอของจำนวนบุคลากร เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ ความไม่สะดวกเรื่องของเวลา รวมทั้ง การจัดระบบการจัดการทำให้ปลอดเชื้อ (2) การปรับระบบทั้งการให้ผู้ประกันตนขึ้นทะเบียนกับสถานพยาบาลและการเบิกจ่ายโดยให้สถานพยาบาลเป็นผู้ดำเนินการหลักและมีระบบรองรับ ในภาพรวมเกือบครึ่ง ไม่เห็นด้วย คือ ร้อยละ 45.5 และ

CM Dent J 2019; 40(1)

45.2 ตามลำดับ (3) ความครอบคลุมของสิทธิการได้รับบริการทันตกรรมที่ผู้ประกันตนที่ใช้สิทธิประกันสังคมในปัจจุบันโดยในภาพรวมส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.9) ทันตแพทย์ทั้งภาครัฐและเอกชนมีความเห็นสอดคล้องกันคือเห็นว่ายังไม่ครอบคลุม และเห็นด้วยหากมีการเพิ่มสิทธิด้านทันตกรรมป้องกันและการตรวจสุขภาพช่องปากประจำปี และ (4) ค่าบริการในปัจจุบัน ทันตแพทย์ทั้งภาครัฐและเอกชนมากกว่าร้อยละ 80 เห็นว่าควรปรับปรุง ปัญหาในการให้บริการที่พบได้แก่ ระบบการเบิกจ่ายที่ไม่ค่อยสะดวกสำหรับผู้ประกันตน ค่าบริการที่ไม่ครอบคลุมการรักษา ความเข้าใจเรื่องสิทธิของผู้ประกันตน และการขอให้ออกเอกสารอันเป็นเท็จ ข้อเสนอแนะ คือ เพิ่มความครอบคลุมของสิทธิที่ได้รับควบคู่กับคิดค่าบริการให้เหมาะสม มีการจัดระบบการเบิกจ่ายที่ง่าย สะดวก ไม่ยุ่งยาก และเพิ่มการเผยแพร่เรื่องของสิทธิให้มากกว่าที่เป็นอยู่

บทสรุป: ทันตแพทย์ทั้งภาครัฐและเอกชนต่างเคยมีประสบการณ์ในการให้บริการทันตกรรมแก่ผู้ประกันตนและมีความคิดเห็นต่อระบบการให้บริการและสิทธิของผู้ประกันตนที่แตกต่างกันในแต่ละประเด็นตามบริบทของการปฏิบัติงานที่มีความแตกต่างกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านกำลังคน เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์

คำสำคัญ: ทันตแพทย์ การให้บริการทันตกรรม ผู้ประกันตน ประกันสังคม

CM Dent J 2019; 40(1)

Abstract

Objective: To investigate Thai dentists' experience and opinions on dental health services for insured persons, including problems and suggestions.

Materials and methods: A cross-sectional survey was conducted using a mailed questionnaire between July and September 2016. Purposive sampling involved 2,998 dentists working in the public and private sectors in 12 provinces of Thailand. The questionnaire was developed from a literature review. It comprised seven questions regarding general information and 15 questions regarding experience, opinions, problems and suggestions on dental health services for insured persons. Descriptive statistics, such as percentage, mean, standard deviation, median and interquartile range, were used to analyze the results.

Results: Three hundred and sixty four completed questionnaires (12.4%) were returned. Most of the responding dentists worked in private clinics (83.2%) and 99.0% had experience on dental health services for insured persons. The most common services provided were scaling (98.3%), restoration (97.8%) and extraction (97.2%). Most of the dentists (67.4%), especially those who worked in private clinics, disagreed with the concept of providing dental health services in the insured person's workplace because of insufficient manpower, instruments, materials and time, as well as management of sterility. The responding dentists also disagreed with the fixed registration and reimbursement systems used by hospitals or clinics (45.5% and 45.2% respectively). Their opinions on the types of covered dental health services in the national social security scheme were not adequate (66.9%). They thought that dental disease prevention and yearly check-ups should be included. Over 80% of the dentists agreed that dental health services' fees should be increased. The main problems with the dental health services included inconvenient patient reimbursement, lack of patient reimbursement for some dental health services, lack of patient knowledge regarding the types of covered dental health services and patient requests for falsified documents to claim reimbursement. Suggested changes to the system comprised improvements in types of covered dental health services, dental health services fees, the reimbursement system and dissemination of the types and fees of covered dental health services. Private sectors had experience on dental health services for insured persons. Dentists' opinions on the dental health services system and insured persons' rights varied with the different contexts of workplaces, especially in terms of manpower, equipment and materials. Meanwhile, the problems and suggestions were similar.

Keywords: dentist, dental health services, insured persons, social security

CM Dent J 2019; 40(1)